

Egy sokoldalú fémműves

Jungfer Gyula (1841–1908) halálának évfordulójára

► Jungfer András lakatossegéd befejezván az akkori szokásos, felkészültségét bizonyító vándorlását, az 1700-as évek derekán, Szeged városában, a becsületesek céh szabályai szerint letette a mestervizsgát. Talán népesnek találta a céhet, vagy egyszerűen több munkalehetőségre számított, mindenesetre 1786-ban Pestre költözött. Helyét derekasan megállhatta, hiszen 1791-ben polgárjogot is szerzett. Dédunokája, az 1841-ben született Jungfer Gyula, apja műhelyében 16 évesen felszabadulván megkezdte európai vándorlását. Visszatérését követően, önálló iparengedélyt szerezve, egy segéddel indította be műhelyét 1866-ban. Az 1867-es magyar–osztrák kiegyezéssel szinte egyidejűleg felszámolt céhes iparoskereteken túllépve, Hatvani utcai, szerény vállalkozását egyesítette a bevezetett családi officinával, és nagyratörően kihasználva a megtöbbszöröződött építési lehetőség kínálta szakmai igényeket, valódi kapitalista szemléletű tevékenységbe kezdett. Európai vándorlása közben megismerkedett az akkor korszerűnek, mai szemmel inkább divatosnak tekintett stílusfelújítások kivitelben nagyon igényes mintaképeivel, felismerte azok elvárásait a pest-budai terepen is. Lakatos képzettségének megfelelően az épülő lakóházak, templomok és paloták külső és beltéri díszítésében találta meg feladatait. Szerteágazó tevékenységét az 1966-os *Művészeti lexikon* kissé tudálékos és terjengős megfogalmazásban „mű- és épületlakatos mester, iparművészeti bronz- és fémművesként” határozta meg. Vállalkozása olyan viharos tempóban bővült, hogy azt 1872-ben a Gázgyár (ma Berzsényi) utcában késő reneszánsz stílusban épült, ma is álló és ízlésesen felújított épületbe telepítette, amelyet folyamatosan, szükség szerint bővített. A Rákóczi úton közlekedő buszok Huszár utcai megállójától 150 méterre tekinthető meg ez a hugenotta ízlésű palotácska, ahol 1877-ben már másfél száz embert foglalkoztatott. Az épület homlokzatát díszítő, a háborúban megsérült kovácsszobrot az 1970-es években, helyreállítását követően az Ipar-

Fotó: Solteszné Haranghy Agnes / Iparművészeti Múzeum, Budapest

Az Iparművészeti Múzeum gongja.
Terv: Spiegel Frigyes,
kivitelezés: Jungfer-műhely / Gong for the Museum of Applied Arts, Budapest.
Designer: Frigyes Spiegel, manufacturer: Jungfer Studio
bronz, kovácsoltvas, vörösréz,
magasság: 173 cm,
gong: Ø 56 cm,
jelzett: Jungfer (Iparművészeti Múzeum, Ötvösgyűjtemény, Budapest)

→
Középkori kovács szobra a Jungfer-műhely cég-házának homlokzatáról, Terv: Fessler Leó, kivitelezés: Jungfer Gyula / Statue of a medieval smith from the facade of the seat of the Jungfer Studio in Budapest.

Designer: Leó Fessler, manufacturer: Gyula Jungfer
1885, vasváz, domborított réz-lemez, magasság: 193 cm, jelzett: Jungfer Gy.
Budapesten (Iparművészeti Múzeum, Ötvösgyűjtemény, Budapest)

művészeti Múzeumban kiállították. A helyrehozatalt Jungfer Gyula külföldön élő örököse kezdeményezte, és ismerve a hazai jó szokásokat, talán dotálta is.

A mester szakmaszeretetére jellemző, hogy az utánpótlás érdekében szakiskolát létesített, és különösen fontosnak tartotta a hazai és nemzetközi kiállítások megrendezését vagy az azokon való részvételt. Így keltett feltűnést 1878-ban „vadrózsáival”, amelyek hosszú időre divatot teremtettek a vasművességben. Budapesten alig található 1880 és az első világháború között épült nagyobb középület, vagy elegáns villa, amelyről a Jungfer-műhely valamilyen alkotása ne ötlene szemünkbe, hacsak nem esett a szocialista, öntudatos fémgyűjtés látókörébe. Jellemző módon, ezen épületeken a külső és beltéri kiegészítők tudatos összhangjának megteremtésére való törekvés figyelhető meg. A műhely tevékenységét részletezni nem áll módunkban, csak a jelentősebb feladatok említése is önmagáért beszél: budavári királyi palota, Vámház (most Corvinus Egyetem), Országház, Vigadó, Operaház, régi Múcsarnok, Szent István-bazilika, Szent László-, Szent Erzsébet- és Bakáts téri plébániatemplomok;

Fémrózsa. Terv és kivitelezés: Jungfer Gyula / Metal rose. Designer and manufacturer: Gyula Jungfer
1896 körül, festett kovácsoltvas (Iparművészeti Múzeum, Ötvös-gyűjtemény, Budapest)

Fotó: Soltészné Haranghy Ágnes / Iparművészeti Múzeum, Budapest

Fotó: Áment Gellért / Iparművészeti Múzeum, Budapest

az úgynevezett mágnásnegyedben kerítések, kapuk, rácsok (Wahrmann- és Wenckheim-palota) őrzik alkotásait. Tudtommal a műhelyben készültek a vasvázra, vörösrézről domborított köztéri és épületdíszítő szobrok (például a *Hármas fogat* a Kúria homlokzatán). Már az államosítás utáni időszakból valók a jogutód (?) Fémmunkás Vállalat által kivitelezett zászlótartó oroszlánok (Borsos Miklós mintája alap-

ján). Becsületére legyen mondva a Fémmunkás akkori vezetőségének, hogy a Jungfer-cég irattárát a rabló államosítást követően az Iparművészeti Múzeum gyűjteményébe mentették, ahol a kis méretű lakásdíszek is helyet kaptak. Ezek a szerény méretű tárgyak Jungfer Gyula szívügyeként számos kiállításon szerepeltek, s remélni szeretnénk, hogy az újjáépülő múzeumban méltó bemutatási helyhez juthatnak.

Fotó: Áment Cellérr / Iparművészeti Múzeum, Budapest

Az Iparművészeti Múzeum postaládája.
Terv: feltehetőleg Lechner Ödön,
kivitelezés: Jungfer Gyula / Postbox for the Museum of Applied Arts, Budapest.
Designer: presumably Ödön Lechner,
manufacturer: Gyula Jungfer
1890 körül,
magasság: 52,5 cm,
jelzett: Jungfer (Iparművészeti Múzeum, Ötvösgyűjtemény, Budapest)

Örökmécs.

Terv: Steindl Imre,

kivitelezés:

Jungfer Gyula /

Sanctuary lamp.

Designer: Imre Steindl,

manufacturer:

Gyula Jungfer

1896, vörösréz,

aranyozva

(Iparművészeti

Múzeum, Ötvös-

gyűjtemény,

Budapest)

Jungfer Gyula a rövid, de munkás élete során számos társadalmi elismerésben részesült, és a nemzetközi kiállításokon is sikeresen képviselte hazáját és szakmai tudását (brüsszeli nemzetközi kiállítás, 1888, első díj; budapesti millenniumi kiállítás, 1896, aranyérem; párizsi világkiállítás, 1900, nagydíj; St. Louis-i világkiállítás, 1904, nagydíj).

Halálának 110. évfordulóján illő, hogy fejet hajtsunk e szorgalmas és termékeny életmű előtt!

KÓTAI JÓZSEF

ötvművész

Fotó: Soltészné Haranghy Ágnes / Iparművészeti Múzeum, Budapest

Fotó: Áment Gellért / Iparművészeti Múzeum, Budapest

Virág, mintadarab.

Terv és kivitelezés:

Jungfer Gyula /

Flower. Sample.

Designer and

manufacturer:

Gyula Jungfer

19. század,

kovácsoltvas, jelzett:

Jungfer Gy. 23.

(Iparművészeti

Múzeum, Ötvös-

gyűjtemény,

Budapest)